

POSTANOWIENIE

27 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 27 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K.A. i A.A.
przeciwko Bankowi S.A. w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 6 czerwca 2025 r., I ACa 1490/23,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz K.A. i A.A. 5400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia pozwanej do dnia zapłaty.**

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 czerwca 2025 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku, w sprawie z powództwa K.A. i A.A. przeciwko Bankowi S.A. w W. o zapłatę i ustalenie, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z 28 czerwca 2023 r. oddalił apelację (pkt I), a także rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając to orzeczenie w całości oraz wnosząc o uchylenie go w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów mających budzić poważne wątpliwości i wywoływać rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi.

Powodowie złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanej, w której wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku koncentruje się wokół problematyki skutków uznania za abuzywne postanowień umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej dotyczących zasad ustalania tego kursu na potrzeby wykonania umowy.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, za abuzywne należy uznać postanowienia przyznające bankowi uprawnienie do jednostronnego ustalania tego kursu (zob. wyroki SN: z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 674/22; z 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22).

Jak wielokrotnie wskazywano w dotychczasowym orzecznictwie, źródłem abuzywności tego rodzaju postanowień jest przede wszystkim, nierównomierne rozłożenie pomiędzy stronami umowy ryzyka ekonomicznego związanego z ewentualną zmianą kursu waluty obcej (zob. przede wszystkim wyrok SN z 16 maja 2024 r., II CSKP 1305/22).

Celem dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE z 1993 r., Nr L 95, s. 29) jest ochrona konsumenta i przywrócenie równowagi pomiędzy stronami poprzez wyłączenie zastosowania warunków uznanych za nieuczciwe przy jednoczesnym zachowaniu, co do zasady, ważności pozostałych warunków umowy (wyroki TSUE: z 23 listopada 2023 r., C-321/22, ECLI:EU:C:2023:911, pkt 91; z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, ECLI:EU:C:2021:341, pkt 72 i przywołane tam orzecznictwo). Chodzi przy tym o zastąpienie formalnej równowagi praw i obowiązków stron, ustanowionej w umowie, równowagą rzeczywistą, która przywraca równość stron (wyrok TSUE z 15 marca 2012 r., C-453/10, ECLI:EU:C:2012:144, pkt 28 i przywołane tam orzecznictwo).

Zastąpienie wyeliminowanych z umowy postanowień abuzywnych dotyczących zasad ustalania kursu waluty obcej innym sposobem ustalania tego kursu, np. kursem średnim Narodowego Banku Polskiego, co jest postulowane w wielu skargach kasacyjnych wnoszonych przez banki, w tym w skardze wniesionej w niniejszej sprawie, nie doprowadziłoby do wprowadzenia rzeczywistej równowagi pomiędzy bankiem a konsumentem, ponieważ konsument dalej ponosiłby nieograniczone ryzyko związane ze wzrostem kursu waluty obcej. W umowie kredytu w dalszym ciągu nie byłoby bowiem postanowienia limitującego ryzyko ekonomiczne po stronie konsumenta. Zmieniłby się wyłącznie sposób ustalania kursu waluty obcej, co jest niewystarczające do uznania, że pozycja banku i konsumenta stała się równorzędna.

Uzasadniając potrzebę dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. skarżąca przywołuje dawniejsze orzecznictwo (nawet z 2016 r.), nie dostrzegając, że wskazywane przez nią kwestie zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie nowszym.

Zgodnie z uchwałą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, która z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej w świetle art. 87 § 1 zd. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 622),:

1. w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.
2. w razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.
3. jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.
4. jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.
5. jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Odpowiedzi sformułowane w punktach pierwszym i drugim uchwały determinują ocenę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w szczególności w zakresie, w jakim pozwany wskazuje na możliwość utrzymania w mocy umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej po wyeliminowaniu z niej postanowień dotyczących zasad ustalania tego kursu mających charakter abuzywny i zastąpienia ich innym sposobem określenia kursu waluty obcej, np. poprzez odwołanie się do kursu średniego NBP.

Sąd Najwyższy zwraca również uwagę, że argumentacja przedstawiona przez pozwaną w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi niedopuszczalną próbę podważania ważności nominacji sędziowskiej sędziów, którzy wydali wskazaną wyżej uchwałę.

Badanie ważności lub skuteczności aktu ustrojowego powołania sędziego przez Prezydenta RP oraz wynikającego z niego stosunku ustrojowego łączącego sędziego z Rzeczpospolitą Polską – odrębnego od stosunku służbowego – nie jest dopuszczalne w jakimkolwiek postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym. Powołanie sędziego na urząd następuje bezpośrednio na podstawie art. 179 Konstytucji RP oraz stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego (ustrojowego) stosunku, który jako taki nie może być przedmiotem kontroli sądowej (zob. zamiast wielu np. postanowienie SN z 30 kwietnia 2024 r., I NWW 60/24). Wynika to z faktu, iż powołanie na urząd sędziego wiąże się ze skutkiem w postaci powierzenia sędziemu sprawowania czynności o władczym charakterze z zakresu wykonywania władzy sądowniczej, do których kompetencje wywodzi sędzia wprost z norm konstytucyjnych, w których zakotwiczona jest jego inwestytura. Obowiązkiem każdego sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta Rzeczypospolitej, korzystającego w ten sposób z przysługującej mu prerogatywy, jest wymierzanie sprawiedliwości. Służba ta znajduje nienaruszalne podstawy w trwałości i niepodważalności aktu prezydenckiego powołania (art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zob. postanowienie SN z 29 stycznia 2024 r., I USK 95/23).

Jak wskazuje TK, „powoływanie sędziów ma charakter kompetencji zakotwiczonej bezpośrednio w art. 179 Konstytucji, dla którego interpretacji istotne znaczenie ma kwalifikacja jej jako prerogatywy, oraz w art. 126 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim stanowi, że Prezydent jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej” (wyrok TK z 24 października 2017 r., K 3/17, OTK ZU A/2017, poz. 68; zob. też wyroki TK: z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK ZU A/2020, poz. 61; z 16 maja 2024 r., U 1/24, OTK ZU poz. 47/A/2024; postanowienie TK z 23 czerwca 2008 r., Kpt 1/08, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 97). W zakresie odnoszącym się do aktu nominacyjnego, art. 179 Konstytucji RP jest

stosowany bezpośrednio jako samoistna podstawa prawna aktu urzędowego Prezydenta.

Akt głowy państwa o powołaniu na urząd sędziego nie podlega weryfikacji wobec braku odpowiedniego trybu, a taki musiałby wprost wynikać z norm rangi konstytucyjnej, skoro dotyczyłby oceny i ewentualnej ingerencji w kompetencje innego organu określone i ukształtowane wprost w Konstytucji RP. Brak takich norm pozwalających na ocenę i weryfikację ważności bądź skuteczności aktu powołania sędziego oznacza, iż żaden inny organ władzy publicznej, w tym żaden sąd, nie może sobie przypisać ani wprost, ani pośrednio, tj. przez podważanie systemowe niezależności sędziowskiej, takich kompetencji (tak wprost TK w wyroku z 10 marca 2022 r., K 7/21, OTK ZU, poz. 24/A/202; zob. też np. postanowienie SN z 25 listopada 2022 r., II CSKP 426/22). Stanowiłoby to oczywiste i rażące naruszenie standardu praworządności w jej prawdziwym i rzeczywistym wymiarze, tj. określonym w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z tym przepisem każdy organ władzy publicznej, a zatem także każdy sąd, obowiązany jest działać, a zatem wykonywać przyznane mu władztwo jedynie na podstawie wyraźnej kompetencji wynikającej z odpowiednich przepisów – na podstawie zatem i w granicach prawa. Jednocześnie kompetencji żadnego organu, w tym sądu, nie wolno nie tylko mu przypisywać bez wyraźnej podstawy normatywnej, ale nawet domniemywać. Odnosi się to również do kompetencji sądu, który nie może jej w tym zakresie wywodzić z ogólnej funkcji wymiaru sprawiedliwości.

Brak kompetencji do oceny lub weryfikacji skuteczności powołania na urząd sędziego oznacza, iż działanie zmierzające do osiągnięcia rezultatu „weryfikującego” poprzez przypisanie sobie przez jakikolwiek organ władzy publicznej, w tym przez sąd, wprost lub pośrednio, kompetencji tego rodzaju, jest zakazane. *Nota bene* dotyczy to także weryfikacji, na etapie po powołaniu, aktów nieprzypadkowo chronologicznie poprzedzających samo powołanie, a zatem w szczególności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o przedstawieniu kandydata na urząd sędziego. Taka bowiem uchwała poprzez przedstawienie kandydata na sędziego Prezydentowi RP wywołała ostateczny skutek. Powołanie z kolei skutkuje powstaniem nowego stanu prawnego i statusu osobowego (ukształtowanego

konstytucyjnie) funkcjonariusza publicznego, jakim jest sędzia, a w związku z tym odpadnięciem możliwości weryfikacji uchwały nawet wówczas, gdyby miała być ona oceniana na wcześniejszym etapie, tj. przed podjęciem decyzji przez głowę państwa. Kolejność obu aktów procedury nominacyjnej, tj. przedstawienia kandydata przez KRS oraz powołanie na urząd sędziego w świetle art. 179 Konstytucji RP nie jest przypadkowa. Akt Prezydenta RP zamyka i wieńczy proces nominacyjny w sposób nieodwracalny, a ewentualnym trybem pozwalającym na podważenie statusu sędziego (jednak nie z uwagi na procedurę nominacyjną), jest ten, przewidziany w art. 180 ust. 2 Konstytucji RP. Nieprzypadkowo też art. 180 ust. 1 Konstytucji stanowi o nieusuwalności sędziego, a w istocie skutek równoważny usunięciu sędziego byłby osiągnięty pozakonstytucyjnym trybem poprzez umożliwienie weryfikacji procedury nominacyjnej, w tym także jedynie poprzez wskazanie istnienia rzekomego „instytucjonalnego braku niezależności” sędziego. Stabilność urzędu sędziego i niepodważalność czynności orzeczniczych z powodu trybu nominacyjnego nie stanowią wartości „samych dla siebie”, czy też służących nieuzasadnionej ochronie indywidualnego stosunku pracowniczego sędziego, lecz prowadzą do urzeczywistnienia konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

De constitutione lata tylko sposób powoływania tzw. sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa według standardu tzw. łańcucha demokratycznej legitymizacji tego organu (zob. np. postanowienie niemieckiego Federalnego Sądu Konstytucyjnego z 15 lutego 1978 r., BVerfGE 47, 253 [273]), odpowiada wymaganiom konstytucyjnym, wynikającym bezpośrednio z art. 2 i art. 4 ust. 2 Konstytucji RP. Zgodność z Konstytucją obecnego modelu wyboru kandydatów z uwagi na sposób wyboru tzw. sędziowskiej części KRS wzmocniło domniemanie konstytucyjności w wyroku TK z 25 marca 2019 r., K 12/18 (OTK ZU poz. 17/2019). Krajowa Rada Sądownictwa wybierana w trybie i na zasadach określonych po 2017 r. stanowi KRS dysponującą taką demokratyczną legitymacją. Tej legitymacji nie mają natomiast sędziowie jako grupa zawodowa, choćby z tego względu, iż dokonywali przed 2018 r. wyboru tzw. sędziowskiej części KRS nie jako organy władzy publicznej o legitymacji demokratycznej wywodzonej z aktu wyboru obywateli w wyborach okresowych, tajnych, bezpośrednich i równych, lecz

wyłącznie jako członkowie grupy zawodowej. Konstytucja RP nie przewiduje i nie dopuszcza możliwości kształtowania składów konstytucyjnych organów władzy publicznej w taki sposób, tj. poprzez kooptację lub wybory w ramach jedynie jednej grupy zawodowej. Taki model KRS jest oczywiście sprzeczny ze standardem wynikającym z art. 2 i art. 4 ust. 2 Konstytucji RP (zasada demokracji).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2026 r. poz. 118).

Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]